

PŘELIDNĚNÍ A FILOSOFIE

JAN GREGUŠ

METODOLOGIE

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF ARTS

Department of Philosophy

Master's Thesis

2021

Jan Greguš

Masaryk University
Faculty of Arts

Department of Philosophy

Philosophy

Jan Greguš, M.D.

Towards a Sustainable Humanity

Master's Thesis

Supervisor: Associate Professor Mgr. Bohuslav Binka, Ph.D.

2021

ÚVOD

Definice přelidnění

- mnoho definic
- *„populace je přelidněná, když nedokáže být udržena bez rapidního vyčerpávání neobnovitelných zdrojů a když způsobuje vyčerpání kapacit životního prostředí; když dlouhodobá kapacita dané oblasti je degradovaná jejími současnými obyvateli“*
- definováno environmentálně
- kontroverzní, nepopulární
- *Koncept udržitelnosti*

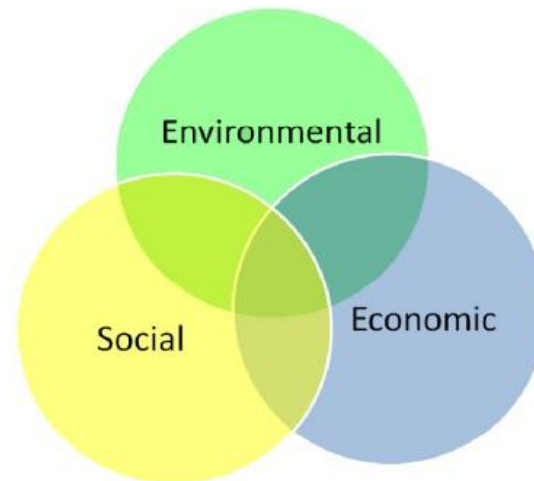
KONCEPT UDRŽITELNOSTI

Cíl udržitelnosti

- „vytvoření a udržení podmínek, v nichž budou lidé a příroda existovat ve vzájemné produktivní harmonii, která umožní naplnění sociálních, ekonomických a dalších potřeb generace současné i těch budoucích“

Princip udržitelnosti

- systémový přístup postavený na třech pilířích

Princip udržitelnosti chrání životní prostředí, podporuje lidské komunity a vede k prosperitě lidské společnosti

REALITA NEUDRŽITELNOSTI

Cíl udržitelnosti = dlouhodobá rovnováha lidstvo – příroda

Lidstvo se udržitelnosti neblíží, právě naopak! Mnoho vědeckých studií, varování...

- *Populační bomba (1968)*
- *Limity růstu (1972)*
- *Varování světových vědců lidstvu (1992)*
- *Varování světových vědců lidstvu 2 (2017)*

Hlavní příčiny neudržitelnosti = lidstvo, **velikost**, aktivity, produkce, spotřeba

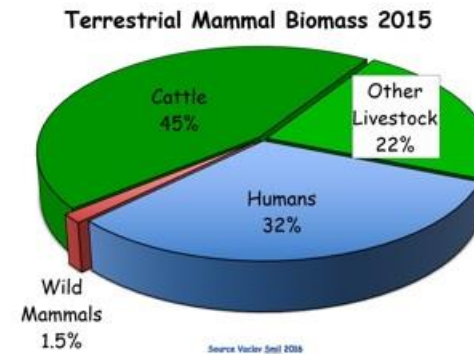
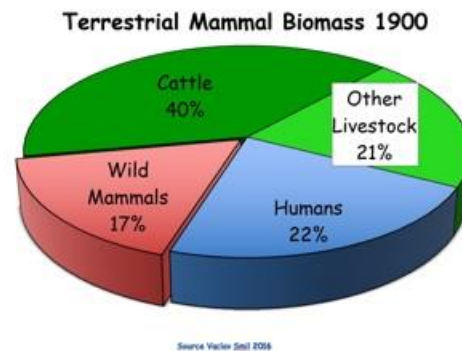
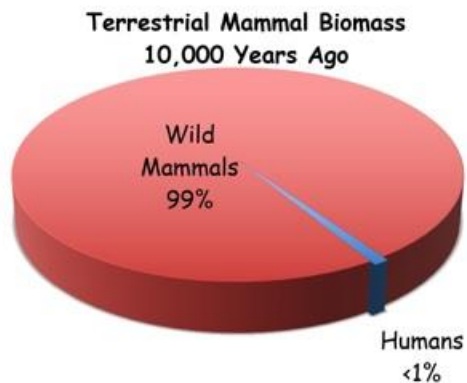

PROBLÉMY NEUDRŽITELNÉHO LIDSTVA

- změny klimatu
- znečištění životního prostředí, vyčerpání zdrojů
- nárůst odpadu
- ztráta biodiverzity
- odlesňování, desertifikace
- vymírání druhů

PROBLÉMY NEUDRŽITELNÉHO LIDSTVA

- nedostatek pitné vody, jídla, hladomory, podvýživa
- výskyt pandemií, problémy se zajištěním zdravotní péče
- nárůst chudoby, zpomalení ekonomického růstu
- vynucená migrace, klimatičtí uprchlíci
- radikalismus, extremismus, války o zdroje
- překážka pro dosažení *Sustainable Development Goals*

UDRŽITELNÉ LIDSTVO

Vědecké studie dlouhodobě udržitelné lidské populace, založeny na různých kritériích a předpokladech:

- **1.5 – 2 miliardy** (Daily et al. 1994)
- **3 miliardy** (Pimental et al. 1994)
- **2 miliardy** (Daily et al. 2010)
- **3.1 miliardy** (Lianos and Pseiridis 2016)
- **3 miliardy** (Tucker 2019)
- **0.5 – 5 miliardy** (Dasgupta 2019)

Nutnost více studií, více diskuze, všeobecného souhlasu, nicméně závěr je jasný – současné lidstvo je neudržitelné

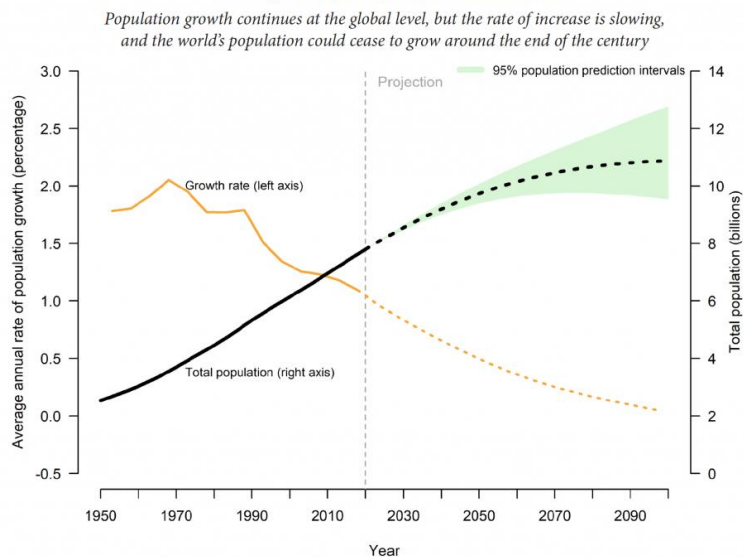

NEUDRŽITELNÉ LIDSTVO

- **7.9 miliardy** (2021) - růst **+80 milionů** ročně,

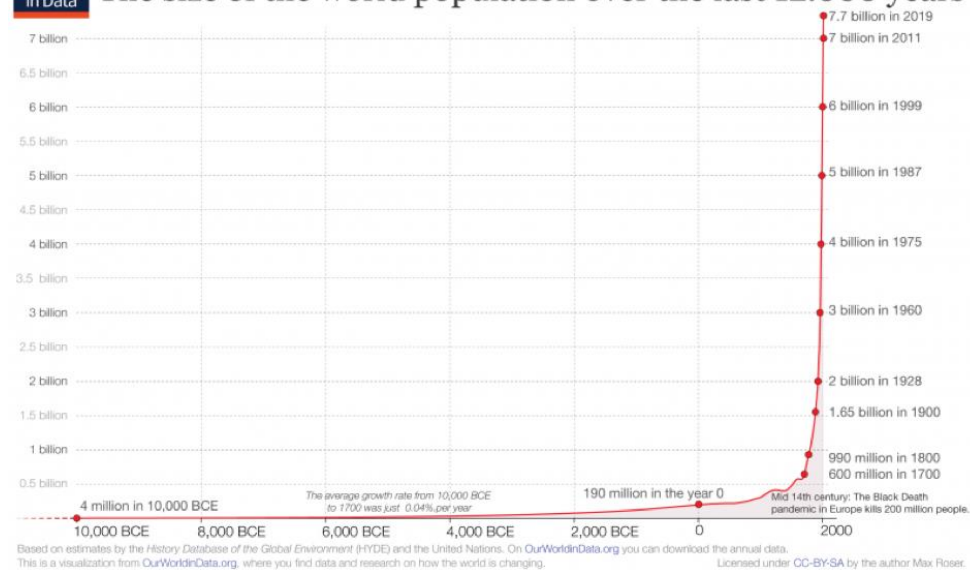
- růst i nadále ... - **8.5 miliardy** (2030) ... **9.7 miliardy** (2050) ... **10.9 miliardy** (2100)

Figure 1. Population size and annual growth rate for the world: estimates, 1950-2020, and medium-variant projection with 95 per cent prediction intervals, 2020-2100

Data source: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). *World Population Prospects 2019*.

Our World in Data The size of the world population over the last 12,000 years

UDRŽITELNOST JE MOŽNÁ

Ale vyžaduje udržitelnou velikost lidské populace

Bez udržitelného lidstva neexistuje žádná šance na udržitelnost, udržitelný rozvoj, ani dosažení *Sustainable Development Goals*

UDRŽITELNOST JE MOŽNÁ

DOBŘE, ALE JAK JÍ DOSÁHNEME?

KOŘENY PŘELIDNĚNÍ

Pět komponent populačního růstu lidstva

- (1) Pokles úmrtnosti
- (2) Populační moment
- (3) Chtěná plodnost
- (4) Nechtěná plodnost
- (5) Vynucená plodnost

(1) Pokles úmrtnosti je žádoucí, jakékoliv iniciativa v opačném směru neetická a nepřijatelná

CÍLENÍ NA KOŘENY PŘELIDNĚNÍ

(4) Nechtěná plodnost a (5) Vynucená plodnost jsou řešeny:

Plánované rodičovství

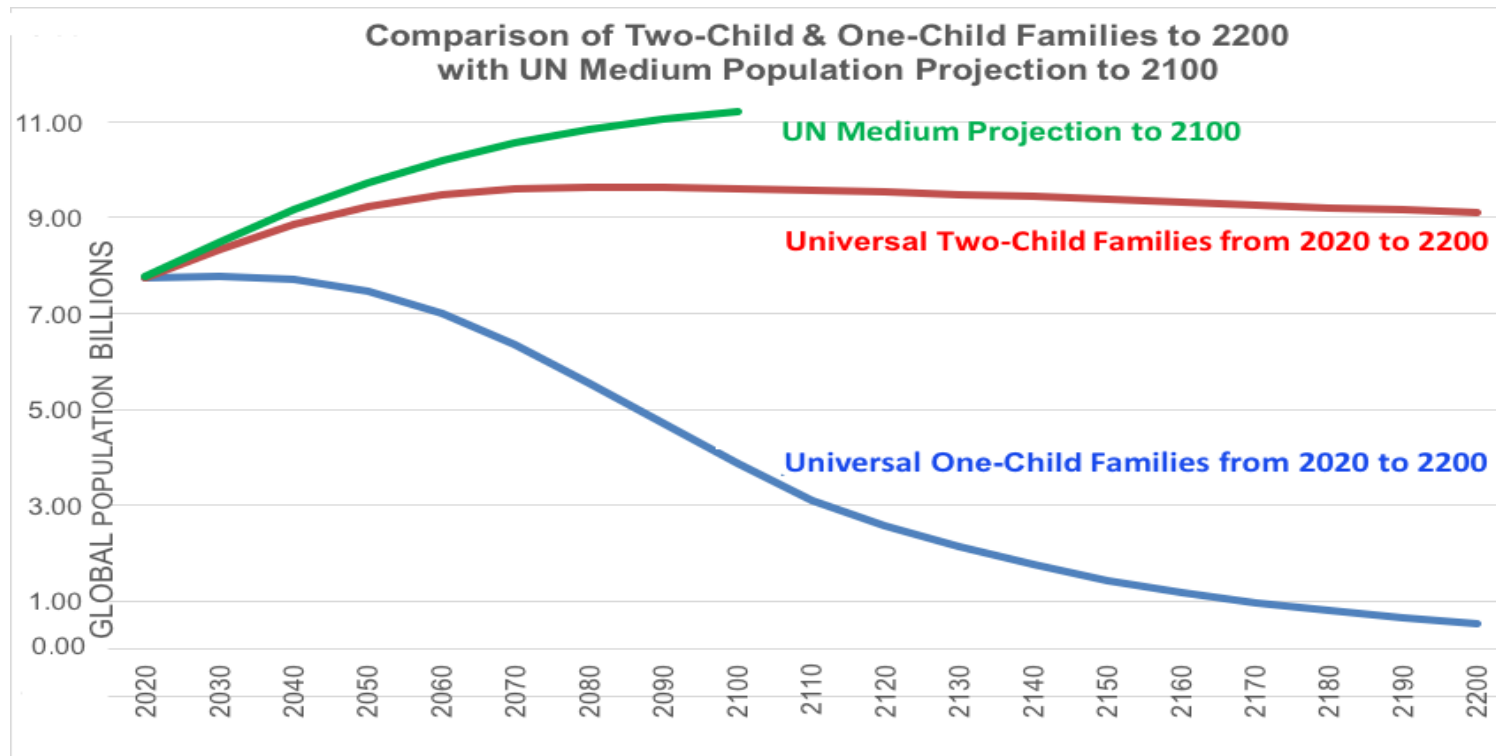
- dostupnost antikoncepce je nejdůležitější faktor v porodnosti dané země
- největší z úspěchů medicíny vedle objevu antibiotik a očkování

Edukace a emancipace

- vzdělávání (dívek) a emancipace (žen) jedny z nejmocnějších sil na Zemi
- benefit pro dívky a ženy, populace, státy i jejich ekonomiky

CÍLENÍ NA KOŘENY PŘELIDNĚNÍ

(2) Populační moment a (3) Chtěná plodnost musí být rovněž řešeny. Proč?

CÍLENÍ NA KOŘENY PŘELIDNĚNÍ

(2) Populační moment a (3) Chtěná plodnost musí být rovněž řešeny. Proč?

Protože etika jednoho dítěte = jediné řešení k dosažení udržitelnosti

Ale jak toho dosáhneme? Jak přimějeme lidi, aby měli menší rodiny?

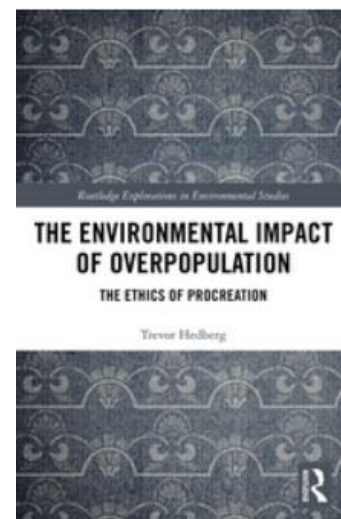
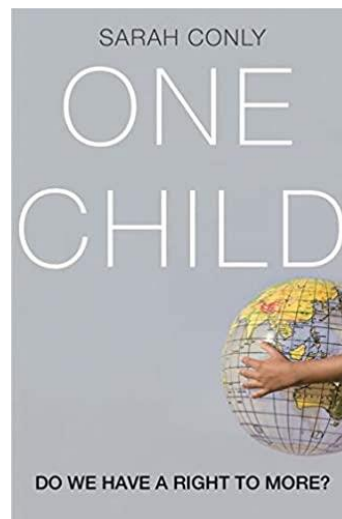
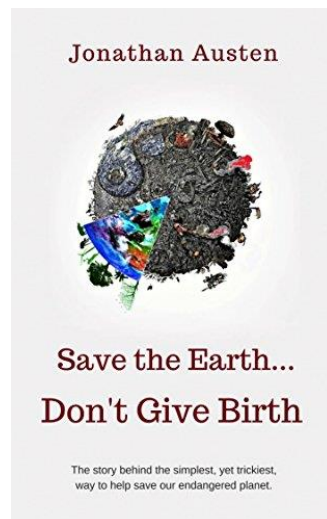
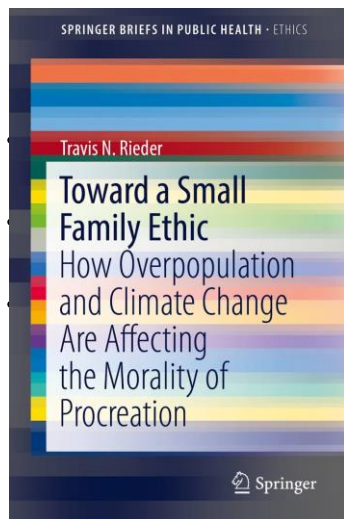

REPRODUKČNÍ ETIKA

Reprodukční etika malých rodin

- ve filosofii rostoucí zájem o reprodukční a environmentální filosofii a etiku
- Philip Cafaro, Travis Rieder, Jonathan Austen, Sarah Conly, Trevor Hedberg a další
- argumentování pro etiku jednoho dítěte (one-child ethics)

ENVIRONMENTÁLNÍ ETIKA

Enviromentální filosofie a etika

- další důležitá subdisciplína ve filosofii
- ilustrace následků, jaké má přelidnění pro biosféru a další druhy
- demonstrace skutečnosti, že lidstvo není jediný druh na Zemi, ostatní druhy mají rovněž práva
- demonstrace skutečnosti, že další generace mají rovněž práva....

... „žít ve světě, kde mohou prospívat a vzkvétat“

= nemožné v přelidněném světě s vyčerpanými přírodními zdroji, sužovaném klimatickými změnami

ENVIRON- MENTÁLNÍ VZDĚLÁNÍ

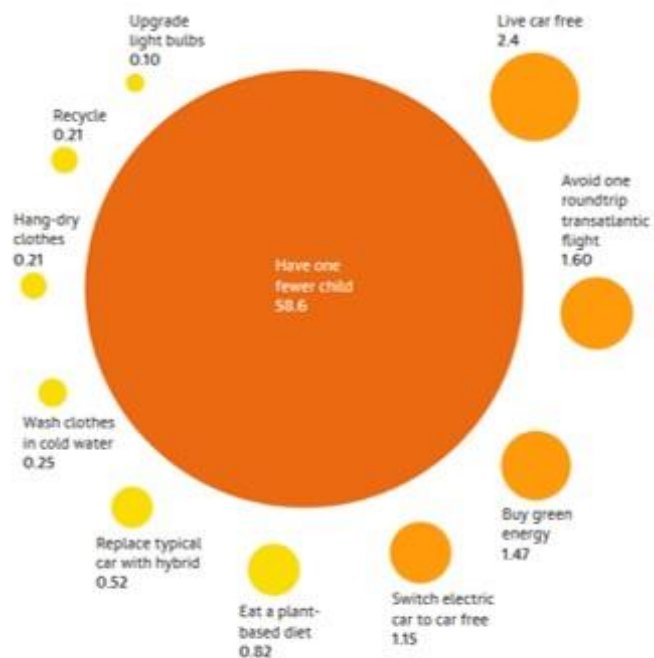
Want to fight climate change?

Have fewer children.

Next best actions are selling your car, avoiding flights and going vegetarian, according to study into true impacts of different green lifestyle choices.

Having one fewer child will save 58.6 tonnes of CO₂-equivalent per year

Tonnes of CO₂-equivalent per year for one person undertaking each action

Guardian graphic | Source: Wynne & Nicholas, Environmental Research Letters

The graphic shows how much CO₂ can be saved through a range of different actions.

The figure was calculated by totting up the emissions of the child and all their descendants, then dividing this total by the parent's lifespan. Each parent was ascribed 50% of the child's emissions, 25% of their grandchildren's emissions and so on. Without this cumulative calculation, average emissions per person in the UK are currently 7 tonnes/year.

PROBLÉMY ETIKY JEDNOHO DÍTĚTE

Etika jednoho dítěte – jediná cesta k dosažení udržitelného lidstva

Problém není přijít s řešením, ale toto řešení uvést v praxi, aplikovat ho

Především rozdíly geografické, kulturní, náboženské, různá specifika

Jak v praxi aplikovat One-child ethics?

aby se stále jednalo o One-child ethics a ne One-child policy (nutnost dobrovolnosti)

VYBRANÉ FILOSOFICKÉ PROBLÉMY 1

Problém hodnoty lidského života

Jaká je hodnota/cena lidského života v přelidněném světě? Je stejná? Zmenšuje se?

Je tato hodnota/cena daná globálně či regionálně – přelidněná část světa či nepřelidněná?

Praktické otázky: Kam je etické v případě humanitární krize směřovat finance, zdroje a pomoc?

Kde je málo lidí daného etnika či kde více (utilitarismus)?

VYBRANÉ FILOSOFICKÉ PROBLÉMY 2

Obecně filosofická otázka po velikosti lidstva

Je dobře/lépe, když nás je/bude více?

K čemu/proč?

Nebude lépe, když nás bude méně?

(filosofická – antropologická, ontologická – nejenom faktická diskuze o ideálním čísle)

Quality of human life or quantity of human flesh?

VYBRANÉ FILOSOFICKÉ PROBLÉMY 3

Problém reprodukce (klíčový problém)

Reprodukce se stává hrozbou, kde bývala nadějí (*New hope versus Phantom menace*)

Podstatou reprodukce je přežití (druhu), právě teď ale jeden druh (člověk rozumný) svou nad-reprodukcí ohrožuje sám sebe, ale i ostatní druhy (i celou biosféru)

Je (nad)reprodukce dobrá? Nebo je (nad)reprodukce neetická? (*To Kid or Not to Kid?*)

ZÁVĚR

Cestou k dosažení udržitelného lidstva je:

(1) cílení na nechtěnou a vynucenou plodnost

(úkol gynekologie, lidsko-právních organizací, atd. --- obecně přijímané a podporované)

(2) cílení na chtěnou plodnost a populační moment (úkol filosofie, etiky, enviro. výchovy)

Filosofie nadto může pomoci v boji s (arogantním) antropocentrickým pohledem na svět

→ posun k long-term thinking and thinking beyond individual lifespan (and our species)

CALL TO ACTION / TAKE HOME MESSAGE

„If all this science is not proof enough, then nothing will be.“ (Jen Gunter)

Pokud dosavadní filosofické argumenty nezabraly, pak nové nezaberou.

Co potřebujeme, není, aby filosofové více argumentovali, proč je přelidnění špatné, ale aby diskutovali a dořešili, jak lidstvo k udržitelnosti přivést – praktická filosofie